

Lotterinemnda

Vedtak i Lotterinemnda 18. desember 2023

Sak 2023/995 – Fortidsminneforeningen Hordaland Avdeling - org.nr. 970 576 177 – klage over vedtak om avslag på søknad om forhåndsgodkjenning som ikke-fortjenestebasert organisasjon

Lotterinemndas medlemmer: Leder Martin Hennig, medlem Elisabet Ekberg og varamedlem Hilde K. Ellingsen

Sakens bakgrunn

- (1) Fortidsminneforeningen Hordaland Avdeling (klager) søkte 31. juli 2023 om forhåndsgodkjenning som ikke-fortjenestebasert organisasjon.
- (2) Lotteritilsynet avsto søknaden 1. august 2023, med den begrunnelse at foreningen er en hobby- og fritidsklubb for voksne.
- (3) Klager påklaget vedtaket 2. august 2023. Det vises til at klagers formål er å arbeide for bevaring av verneverdige kulturminner i distriktet, samt å skape allmenn forståelse for verdien av disse. Foreningen er forpliktet til å forvalte og vedlikeholde egne eiendommer, samt de av Fortidsminneforeningens eiendommer som i henhold til avtale skal forvaltes av Hordaland avdeling. Klager har driftsansvar for to middelalderloft og en 1700-talls matbu på Voss, Holdhus gamle kirke i Bjørnafjorden kommune, Moster gamle kirke fra 1100-tallet i Bømlo kommune, Stranges Stiftelse som er et fattighus for kvinner fra 1751 i Bergen og Nonneseter klosterruin i Bergen. Av disse kulturminnene er alle fredet med unntak av ett. Foreningen er eier av Ole Bulls Lysøen som Kode kunstmuseer og komponisthjem har driftsansvaret for. I tillegg til dette skal klager også arbeide for å styrke tradisjonshåndverket og bygningsvernet, engasjere seg i lokale vernesaker og påvirke kulturminnepolitikken i Norge. Den frivillige innsatsen består blant annet av dugnader ved eiendommene, uttalelser i byggesaker der foreningen er høringsinstans, og kurs, formidling og byvandring som er åpen for alle. Det vises for øvrig til klagen i sin helhet.
- (4) Lotteritilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket og oversendte klagen med innstilling 10. august 2023 til Lotterinemnda for behandling.

Det rettslige grunnlaget

- (5) Det rettslige grunnlaget er lov 18. mars 2022 nr. 12 om pengespill (pengespilloven) og forskrift 17. november 2022 nr. 1978 om pengespill (pengespillforskriften).
- (6) Lotteritilsynet kan gi ikke-fortjenestebaserte organisasjoner tillatelse til å tilby pengespill, jf. pengespilloven § 18. Overskuddet fra pengespillene kan ikke finansiere oppgaver som

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon:

+47 55 19 30 00

ved lov er lagt til offentlige organer eller virksomhet som utføres av eller på vegne av offentlige organer, eller fritidsaktiviteter for voksne, jf. pengespilloven § 19.

- (7) Det følger av pengespillforskriften § 38 tredje ledd at virksomhet som utgjør hobby- eller fritidsaktiviteter for voksne, ikke kan godkjennes. Organisasjoner som også har en vesentlig del av virksomheten rettet mot barn og unge under 18 år, kan likevel godkjennes for den delen av virksomheten. Etter pengespillforskriften § 38 sjette ledd kan organisasjoner som utfører virksomhet som er organisert av eller på vegne av det offentlige ved at stat, fylkeskommune eller kommune gjennom å oppnevne styremedlemmer eller på annen måte kan påvirke eller legge føringer for virksomheten, ikke bli forhåndsgodkjent.
- (8) Av forvaltningsloven § 34 følger det at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye opplysninger. I dette ligger at klageinstansen fullt ut kan prøve både rettsanvendelsen, saksbehandlingen, faktum og det frie skjønn. Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Lotterinemndas vurdering

- (9) Fortidsminneforeningen Hordaland Avdeling sin klage gjelder Lotteritilsynets vedtak 1. august 2023 om avslag på søknad om forhåndsgodkjenning som ikke-fortjenestebasert organisasjon.
- (10) Det følger av pengespilloven § 18 at ikke-fortjenestebaserte organisasjoner kan få tillatelse til å tilby pengespill dersom de er a) registrert i Frivillighetsregisteret, b) har frivillig innsats som en viktig del av virksomheten, c) ikke er tilgjengelig for en lukket krets og d) ikke driver virksomhet som gir privatøkonomiske fordeler. Etter pengespilloven § 19 skal overskuddet fra pengespillene ikke finansiere oppgaver som ved lov er lagt til offentlige organer eller virksomhet som utføres av eller på vegne av offentlige organer, eller fritidsaktiviteter for voksne.
- (11) Den nærmere avgrensningen av hva som utgjør en ikke-fortjenestebasert organisasjon, frivillig innsats, lukket krets og privatøkonomiske fordeler er nærmere regulert i pengespillforskriften § 38. Det følger av tredje ledd at organisasjoner som har virksomhet som utgjør hobby- eller fritidsaktiviteter for voksne, ikke kan godkjennes. Organisasjoner som også har en vesentlig del av virksomheten rettet mot barn og unge under 18 år, kan likevel godkjennes for den delen av virksomheten.
- (12) I henhold til forarbeidene til pengespilloven kan organisasjoner som har et videre formål enn å være en sosial samlingsplass eller rent fritidstilbud til voksne, for eksempel tilbud som motvirker psykiske problemer, ensomhet eller rusavhengighet, få forhåndsgodkjenning som ikke-fortjenestebasert organisasjon, jf. Prop. 220 L (2020-2021) punkt 14.4.3.2.
- (13) Det følger av klagers vedtekter § 1 at foreningen «*har som formål å arbeide for bevaring av verneverdige kulturminner i sitt distrikt, samt å skape allmenn forståelse for verdien av disse*». I klagen er det vist til at foreningen har driftsansvar for syv kulturminner, som med unntak av ett er fredet. Klager skal også arbeide for å stryke tradisjonshåndverket og bygningsvernet, engasjere seg i lokale vernesaker og påvirke kulturminnepolitikken i Norge. Den frivillige innsatsen består blant annet av dugnader ved eiendommene, uttalelser i byggesaker der foreningen er høringsinstans, og kurs, formidling og

byvandringar som er åpen for alle. I henhold til klagers årsmelding 2022 er antallet betalende medlemmer 730.

- (14) Lotterinemnda legger til grunn at klagers virksomhet knyttet til bevaring av verneverdige kulturminner og skape allmenn forståelse for verdien av disse, ivaretar viktige allmenne og samfunnsnyttige interesser. Virksomheten bærer ikke preg av å være en sosial samlingsplass eller fritidstilbud for voksne. Klagers virksomhet utgjør følgelig ikke hobby- eller fritidsaktiviteter for voksne, jf. pengespilloven § 19 og pengespillforskriften § 38 tredje ledd.
- (15) Det følger av pengespilloven § 19 at overskuddet fra pengespillene ikke skal finansiere oppgaver som ved lov er lagt til offentlige organer eller virksomhet som utføres av eller på vegne av offentlige organer.
- (16) Etter tidligere lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. (lotteriloven) § 6 andre ledd, jf. § 5 første ledd kunne det bare gis godkjenning til organisasjoner som ivaretok et humanitært eller samfunnsnyttig formål. Den nærmere avgrensningen av hva som var en lotteriverdig organisasjon og hvilken praksis som hadde vært fulgt i denne sammenheng, var omtalt i forarbeidene til lotteriloven. Det følger av Ot.prp. nr. 84 (1998-1999) punkt 5.1. at det ikke skulle gis lotteritillatelse til formål som er typiske offentlige oppgaver, herunder kommunale og fylkeskommune oppgaver.
- (17) I henhold til forarbeidene til gjeldende pengespilllov skal §§ 18 og 19 fange opp noen av de prinsippene som lå til grunn for avgrensningen av hvilke formål som kan få tillatelse til å tilby pengespill etter lotteriloven og bestemmelsene er derfor i stor grad en videreføring av gjeldende rett. Det blir likevel lagt til grunn i forarbeidene at forslaget vil føre til at nye grupper av organisasjoner vil kunne få tillatelse til å tilby pengespill, herunder frivillige organisasjoner innenfor sosiale tjenester som supplerer offentlige tilbud. Flere kunst-, kultur og kulturvernorganisasjoner, og tros- og livssynsorganisasjoner vil også trolig kunne få tillatelse, jf. Prop. 220 L (2020-2021) punkt 14.4.2.4.
- (18) I henhold til lov 9. juni 1978 nr. 5 om kulturminner (kulturminneloven) § 1 andre ledd er det et nasjonalt ansvar å ivareta kulturminner og kulturmiljøer. Det følger av forarbeidene til kulturminneloven at kulturminner og kulturmiljøer er nasjonale verdier som alle, både statlige, regionale og lokale myndigheter, samt enkeltpersoner har et ansvar for, jf. Ot.prp. nr. 51 (1991-1992) punkt 6.
- (19) Klager har mottatt driftstilskudd fra ulike kommuner, men dette utgjør bare i underkant av 30 prosent av foreningens totale inntekter. Klager leier ut mange av kulturminnene til ulike arrangementer, arrangerer blant annet prosjekt med kulturformidling for barn, og deltar på Kulturnatten i Bergen, Middelalderuken i Bergen og Open House, som er en internasjonal arkitekturfestival. I samarbeid med Bergen arkitektforening er det også avholdt en foredragsserie med temaene bygningsvern og byutvikling. Foreningen har en rekke lokallag med ulike aktiviteter. Lotterinemnda har etter dette kommet til at klagers virksomhet går ut over det offentliges oppgaver knyttet til ivaretagelse av kulturminner, og at arbeidet er et supplement til offentlige oppgaver. Overskuddet fra pengespillene vil følgelig ikke finansiere oppgaver som ved lov er lagt til offentlige organer eller virksomhet som utføres av eller på vegne av offentlige organer, jf. pengespilloven § 19.

- (20) Lotterinemnda legger for øvrig til grunn at klager oppfyller de øvrige vilkårene for forhåndsgodkjenning som ikke-fortjenestebasert organisasjon.

Konklusjon

- (21) Lotterinemnda finner etter en konkret vurdering av sakens opplysninger at klager oppfyller vilkårene for forhåndsgodkjenning som ikke-fortjenestebasert organisasjon, og at søknaden derfor skal innvilges.

Vedtak

Klagen tas til følge.

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur